

Forholdet, som det er; thi jeg troer, at en saadan Lov vilde være en Forgift for Samfundet, der vilde bringe større Sygdom ind deri end den, der allerede er tilstede.

Alberti: Efter den høitærede Ministers Udtalelse igaar vil denne Lovs Skæbne maaskee i det Væsentlige afhænge af Forslaget under Nr. 6, afhænge af, om det vedtages af Rigsdagen, at Fæstetvængen strax falder bort ved denne Lovs Anvendelse paa bortfæstede eller bortforpagtede Gaarde. Jeg kan ikke tiltræde Forslaget under Nr. 6, men mine Grunde derfor ere ingenlunde de samme som dem, den ærede sidste Taler fremsførte. Ved de Forslag, hvortil jeg har sluttet mig, har jeg saavidt mulig stillet mig paa det Grundlag, hvorpaa Lovforslaget er udarbejdet, nemlig de Beslutninger, der i 1856 bleve vedtagne af begge Thing. Da Lovforslaget blev indbragt af det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen), betenede han og beviste, hvorledes han ved Forslagets Udarbejdelse havde søgt at bringe disse Beslutninger af 1856 frem i Lovsform, og det er paa denne Motivering, at jeg støtter de Forslag, som jeg har tiltrædt, forsaavidt de have nogen væsentlig Betydning. I Beslutningerne af 1856 er der sagt, at Fæstetvængen først skal ophøre om 20 Aar; den samme Regel er gaaet over i Loven af 1861, og det forekommer mig, at der ogsaa passende kunde blive anvist den en Plads i dette Forslag. Regjeringen er imidlertid af en anden Mening og vil i dette Punkt have Beslutningerne af 1856 forandrede, men man nærer stor Frygt for Vedtagelsen af Forslaget under Nr. 6, og denne Frygt er væsentlig begrundet paa, at man troer, at Godseierne ville kjøbe de Gaarde, som efter Loven gaae over til Selveiendom, for at drive dem samlede. Jeg for mit Bedkommende anseer ikke Forslaget under Nr. 6 for saa farligt, som man i Almindelighed troer, at det er, og min Grund dertil er Erfaringen. I 1861 — læg Mærke til, at det nu er 9 Aar siden — blev det bestemt, at Fæstetvængen ophørte aldeles med Hensyn til de Fæstegaarde, som i 20 Aar havde været udenfor samlet Gods og i Selveie, men det

er en bitterlig Sag, at mange Bøndergaarde allerede i 1861 havde været 20 Aar i reent Selveie, og ligesaa bitterligt er det, at 20 Aars Alderen for Selveiergaarde siden 1861 er indtrædt i meget stort Omfang. Smidlertid vil dog vistnok Ingen her i Thinget træde frem og sige, at Godseierne have benyttet den Frihed for Fæstetvang, som Loven af 1861 saaledes har etableret, til at sammenkjøbe Bøndergaarde for enten at give dem i fri Forpagtning eller for at erhverve Sammenlægningsbevilling og drive dem under Et, og jeg mener, at, naar vi have over 9 Aars Erfaring, som godtgjør, at Godseierne ikke have sammenkjøbt saadanne Gaarde enten i den ene eller i den anden Hensigt, bør man, hvis man vil drage nogen Slutning af en Erfaring, slutte, at noget Saadant heller ikke vil blive Tilfældet efter denne Lov, hvis den faaer Lovskraft. Man skal lægge Mærke til, at saaledes som dette Lovforslag er affattet, ville Fæstegaardene kun efterhaanden ved indtrædende Fæste- eller Forpagtningsledighed gaae over til Selveiendom; og en Godseier vil derfor ikke kunne kjøbe et samlet Complex, et heelt samlet Areal af Jord og omstabe det til en Hovedgaardsjord. Derksom Regjeringen vilde give Rigsdagen en Garanti for, at der ikke skete Misbrug af den Optjobsfrihed, som man her giver Godseierne, mener jeg, at man uden stor Banffelighed kunde komme ud over dette Spørgsmaal. Derksom denne Lov gaaer igjennem og Forslaget under Nr. 6 optages deri, kan da en Godseier uden videre lægge en Gaard, som han kjøber ved Auction efter denne Lov, under en Hovedgaard eller uden videre lægge den sammen med en anden Bøndergaard? Er Sagen at forstaae saaledes, at den Bestemmelse, som siger, at fæstebunden Jord ikke kan sammenlægges med Hovedgaarde uden efter speciel Bevilling, falder bort, hvis Forslaget under Nr. 6 vedtages? Det troer jeg ikke, men naar man efterseer Lovgivningen om Sammenlægningen, troer jeg, den vil blive forstaaet saaledes, at, hvis Forslaget under Nr. 6 vedtages, vil Bønderghylsjord ikke uden videre kunne indtages under en Hovedgaard og fremdeles ville heller ikke tvende eller flere Bønderghylsbrug kunne sammenlægges til et